GEMEENTE ENSCHEDE

MEMO

Datum: 12 juli 2022

Aan: Gemeenteraad, College van B&W

Van: Wethouder Financiën

Onderwerp: Uitgangspuntennotitie begroting 2023-2026

Inleiding
Op 12 april 2022 heeft het vorige college kennis genomen van de financiële foto. Deze is (informatief) aan de Raad gestuurd om een actueel beeld van de financiële stand van zaken te geven. De financiële foto bevatte onder andere de maartbrief en vanuit de programma's aangedragen knelpunten. Het middelenkader kende in april een negatief saldo van -8,5 miljoen euro in 2023 oplopend tot -35,4 miljoen in 2026. In de tussentijd is de meicirculaire en het coalitieakkoord uitgekomen. Met deze uitgangspuntennotitie informeren we de Raad over de wijziging in het financiële meerjarenbeeld en de uitgangspunten waarmee het college de begroting 2023-2026 op zal stellen.

Leeswijzer
Deze uitgangspuntennotitie start met een weergave van het actuele middelenkader. Hierin is het huidige saldo van de gemeentebegroting voor de jaren 2023-2026 opgenomen. Vervolgens vindt een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen sinds de financiële foto plaats (meicirculaire, loon- prijs ontwikkeling (Ipo), knelpunten, coalitieakkoord en de taakstellingen). Vervolgens is onder weerstandsratio een geactualiseerde berekening van de weerstandsratio weergegeven. Er wordt afgesloten met een samenvatting van de uitgangspunten voor uitwerking van de begroting 2023-2026.

Middelenkader
In onderstaande tabel is het middelenkader voor de periode 2023-2026 weergegeven. Het saldo laat sinds april een flinke verbetering zien. Het saldo is op dit moment voor de jaren 2023, 2024 en 2025 positief geworden. Voor 2026 wordt echter een negatief saldo van 6,7 miljoen euro voorzien. Reden hiervoor is de bijzonder positieve meicirculaire (zie toelichting onder meicirculaire). Daarnaast hebben zich sinds april wijzigingen voorgedaan in de ontwikkeling van de lonen en prijzen en is er een eerste doorrekening van het coalitieakkoord uitgevoerd. Opgemerkt wordt dat in dit middelenkader wel rekening wordt gehouden met realisatie van de lopende taakstellingen (10 miljoen structureel). Een deel daarvan is mogelijk niet meer haalbaar of wenselijk gezien de keuzes in het coalitieakkoord. Dit wordt herijkt richting de begroting.

ENSCHEDE

Middelenkader 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo Gemeentebegroting 2022-2025	-9,5	-10,9	-11,4	-11,9
Gemeentefonds decembercirculaire	0,1	0,1	0,2	0,0
Gemeentefonds meicirculaire	20,9	30,9	38,3	9,8
Ontwikkelingen CAO 2021, pensioenpremie, ozb	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Knelpunten O&O	-4,4	-4,1	-3,6	-3,5
Extra knelpunten na Financiele Foto	pm	pm	pm	pm
Coalitieakkoord - prioriteiten 2023	pm	pm	pm	pm
Saldo middelenkader	**6,0**	**14,8**	**22,3**	**-6,7**

Tabel: Middelenkader 2023-2026

Conclusie van het huidige middelenkader is dat er voor de jaren 2023, 2024, en 2025 incidenteel ruimte is. Er is echter geen ruimte voor structurele intensiveringen vanwege het tekort in 2026. Reden hiervoor is de terugval in inkomsten uit het gemeentefonds in 2026 (vanuit de VNG ook wel 'het ravijn' genoemd). Na alle commotie over het 'ravijn' voor de gemeentebegrotingen voor 2026 is nu een externe procesbegeleider aangesteld door het rijk. Deze moet opties in beeld brengen die moeten leiden tot een nieuwe manier van bekostigen van gemeenten en provincies. In het regeerakkoord was al opgenomen dat het Rijk daarin toe wil werken naar een vergroting van het lokale belastinggebied. Daarbij kan gedacht worden aan de invoering van een ingezetenenheffing. Grote vraag is of het invoeren van lokale belastingen ook gepaard zal gaan met een verlaging van rijksbelastingen. Als dat niet gebeurt kan het zijn dat sprake is van een lastenverzwaring voor burgers die de gemeenten uit moeten leggen.

Gegeven bovenstaande is het nu onzeker of er extra middelen vanuit het Rijk voor 2026 zijn te verwachten. Wel constateren we dat het Rijk zelf richting 2026 een oplopende staatsschuld en begrotingstekort heeft. Ook kent het Rijk op het moment veel probleemdossiers. Daarbij is er een risico op laagconjuctuur de komende jaren. Het lijkt realistisch om uit te gaan van een scenario dat er geen extra middelen voor 2026 en verder beschikbaar komen. Gezien het reeds bestaande financiële gat in 2026 zou het nu toevoegen van nieuwe structurele intensiveringen daarom kunnen leiden tot een nog grotere opgave aan het einde van de coalitieperiode.

Gemeentefonds Meicirculaire
In bijlage 2 is een memo met uitleg over de ophoging van de accressen in de meicirculaire opgenomen. De belangrijkste oorzaken voor de stijging zijn:

1. Stijging van het accres doordat gemeenten trap-op gaan met de gestegen Rijksuitgaven[1].
2. Stijging van het accres doordat het Rijk rekent met flink hogere loon- en prijsontwikkeling dan waarmee was gerekend in de vorige circulaire[2].

[1] Let op: het Rijk slaagt er vaak niet in om alle uitgaven ook daadwerkelijk te realiseren. Consequentie is dat gemeenten dan mee trap-af gaan. Daarom is het advies van PAUW (softwareontwikkelaar gemeentefonds), om 20% buffer van het accres aan te houden, overgenomen.
[2] Een deel van deze stijging moet daarom aan de stelpost loon-prijscompensatie worden toegevoegd. Anders is er onvoldoende gereserveerd en zullen de komende jaren knelpunten ontstaan.

3. Herijking van het gemeentefonds wordt ingevoerd vanaf 2023 waarbij Enschede een voordeel heeft.
4. Vervallen van de opschalingskorting voor de jaren 2023, 2024 en 2025.

Ontwikkeling lonen en prijzen
Zoals aangegeven ontstaat een deel van de stijging in het accres door gestegen lonen en prijzen. Daar staat tegenover dat ook de gemeente Enschede ook te maken krijgt met de stijging aan de kostenkant. Ook onze lonen en prijzen en die van onze uitvoerende partners gaan stijgen. Meer dan waar in het verleden rekening mee is gehouden. Uit onderstaande tabel wordt het verschil duidelijk met de percentages waar rekening mee is gehouden (toevoegingen aan de stelpost) en de percentages die het Rijk op dit moment als realistisch verwacht (onttrekking aan de stelpost).

Toevoegingen aan de stelpost	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Loon	1,00%	2,80%	2,90%	2,80%
Prijs	0,75%	1,60%	1,80%	1,60%
Onttrekking aan de stelpost	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Loon	3,60%	*4,20%*	*4,10%*	*3,90%*
Prijs	2,30%	*2,40%*	2,40%	1,90%

Tabel: Tekort stelpost loon-prijscompensatie op basis van percentages Rijk (mei 2022)

Wanneer hier een vertaling van gemaakt wordt naar bedragen dient onderstaande gereserveerd te worden. Het oplopende effect naar 2026 ontstaat vanwege het cumulatieve karakter van de stijging. De loon- en prijsstijgingen uit 2023, 2024 en 2025 werken namelijk ook allen door in 2026. Deze bedragen worden in mindering gebracht op het accres vanuit het gemeentefonds en zorgen daarmee niet voor een nadeel in de begroting.

	2023	**2024**	**2025**	**2026**
Extra LPO te ramen	4.986.000	12.487.000	18.073.000	22.828.000

Tabel: Tekort stelpost loon- prijscompensatie in euro

Knelpunten O&O
Het college gaat in het traject van de begroting een kritische beoordeling uitvoeren op de knelpunten die in de financiële foto zijn opgenomen. Per saldo zorgen de knelpunten op dit moment voor een nadeel op het begrotingssaldo van 4,4 miljoen euro in 2023 tot 3,5 miljoen euro in 2026. Een overzicht van de huidige knelpunten is opgenomen in bijlage 1.

Normaliter doen zich tussen zomernota en begroting niet veel nieuwe knelpunten voor. De financiële foto is echter vroeg in het jaar opgesteld en de effecten van inflatie beginnen zich steeds duidelijker af te tekenen. Daarom zullen mogelijk na het zomerreces wellicht nog enkele aanvullende knelpunten

moeten worden meegenomen. Dit kan ook betekenen dat knelpunten uit de financiële foto geactualiseerd worden.

Coalitieakkoord 'Samen Trots op Enschede'
Op 13 juni 2022 is het coalitieakkoord Samen Trots op Enschede gepresenteerd. In dit akkoord is aandacht besteed aan financiële spelregels voor de komende vier jaar. Zo blijft dit college reëel begroten en wordt alleen geld uitgegeven als dit ook beschikbaar is. Van belang bij de begroting 2023 is de spelregel: als nieuw beleid wordt gemaakt of uitgevoerd, wordt eerst gekeken of het verstandig is om lopende -nog te realiseren bezuinigingen- op te lossen. Daarmee worden de resterende risico's in de meerjarenbegrotingen namelijk minder omvangrijk.

Het college heeft aangegeven bij de eerstvolgende meerjarenbegroting en de zomernota 2023 de wensen uit het coalitieakkoord door te rekenen. Gezien de beperkte tijd tot de begroting 2023 wordt ervoor gekozen om daarin te focussen op prioritaire intensiveringen die al in 2023 op worden gepakt. De volledige doorrekening en programmering van alle wensen in het coalitieakkoord wordt opgepakt richting de zomernota 2023. Daar kan dan de integrale afweging plaatsvinden voor de gehele meerjarenperiode.

Gezien er in het middelenkader eigenlijk geen ruimte is om structurele wensen toe te voegen focust het college zich bij de prioriteiten voor 2023 ook vooral op incidentele intensiveringen. Het college maakt deze keuze om te voorkomen dat de stad mogelijk geconfronteerd wordt met een lastenverzwaring of aanvullende bezuinigingen vanaf 2026. We gaan daarbij onderzoeken hoe we door slimme investeringen met incidentele middelen structurele besparingen kunnen realiseren. Dit zodat de structurele financiële opgave in 2026 en verder kleiner wordt.

Analyse huidige taakstellingen
Zoals in het coalitieakkoord opgenomen maakt het college zich er hard voor dat lopende bezuinigingen worden ingevuld, om daarmee de resterende risico's in de meerjarenbegrotingen te verkleinen. Tegelijkertijd constateren we dat een deel van de lopende taakstellingen niet meer in lijn is met de keuzes die in het coalitieakkoord zijn gemaakt. Bij de begroting volgt een nadere beoordeling van onderstaande taakstellingen.

GEMEENTE ENSCHEDE

Stelpost onderuitputting Vitaal en Sociaal						Update	Toelichting invulling en/of bijsturing
	2022	2023	2024	2025	2026		
Stelpost onderuitputting Vitaal en Sociaal	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500	Mei'22	De stelpost wordt in deze bezuiningsmonitor apart opgenomen omdat het geen taakstelling betreft maar een stelpost op basis van 'onderuitputting van budgetten'. Gezien de (in absolute zin) positieve jaarrekening resultaten van de afgelopen jaren in het sociaal domein en omdat het college offensiever wil begroten is de verwachting dat aanvullend, dus bovenop de 2,3 miljoen euro structurele ruimte die al is benoemd (begroting 2022), nog eens 3,5 miljoen euro ingezet kan worden voor de algemene afweging. Deze 3,5 miljoen euro is op een stelpost onderuitputting meegenomen in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. Concreet betekent dit dat we de komende jaren anticiperen op onderuitputting op de budgetten in het begrotingsprogramma Vitaal & Sociaal. We kunnen deze onderuitputting op voorhand niet toewijzen aan concrete producten in de gemeentebegroting. Daarvoor zijn de uitkomsten in de jaarrekeningen op de diverse producten te grillig. Op basis van de huidige prognoses is het niet de verwachting dat de stelpost voor 2022 van invulling kan worden voorzien.

	2022	2023	2024	2025	2026
Ingevuld (niet alle zichtbaar in overzicht)	16.126	18.007	17.957	17.957	17.957
In gang gezet	3.484	7.535	7.835	7.919	7.919
Onhaalbaar	3.550	0	0	0	0
Totaal	**19.660**	**22.042**	**22.292**	**22.376**	**22.376**

Traject/Proces						Update	Toelichting invulling en/of bijsturing
	2022	2023	2024	2025	2026		
Innovatie zorgveld	1.835	1.835	1.835	1.835	1.835	Mei'22	Door de inzet van nieuwe technieken, andere werkwijzen en andersoortige afspraken met partijen werken we aan innovatie van het huidige aanbod van ondersteuning aan inwoners. Door professional een ander instrumentarium (o.a. leidende principes en doorbraakmethode) aan te reiken in de beoordeling van benodigde inzet, zijn nieuwe initiatieven ontstaan en belangrijke doorbraken gerealiseerd. Het rendement daarvan is duidelijk zichtbaar. De taakstellling is in belangrijke mate al gerealiseerd of verwachten we de komende periode te realiseren.
	1.590	1.590	1.590	1.590	1.590		
Efficiency organisatie van zorg	275	275	275	275	275	Mei'22	Om efficiëntie en effectiviteit in de organisatie van zorg en ondersteuning te vergroten, worden huidige werkwijzen en samenwerkingsverbanden opnieuw bekeken. Door verdere aanpassing en digitalisering van werkprocessen van aanbieders en gemeente o.b.v. de lean methodiek wordt minder administratieve inzet gevraagd. De potentiele efficiencywinst wordt benut om wegvallende middelen en het stijgende volume aan wmo en jeugd cliënten op te vangen. In de gemeentebegroting 2022-2025 is, op basis van de analyse rondom uitgave Jeugd (AEF rapport) een deel van de taakstelling afgeboekt.
	250	250	250	250	250		
BUIG binnen Rijksmiddelen	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	Mei'22	De lijn "BUIG binnen Rijksmiddelen" is feitelijk een wat bijzondere categorie in deze opstelling, het is namelijk geen harde taakstelling maar een doelstelling om uit te komen met de bestaande rijksmiddelen. Vanuit begrotingsperspectief kunnen we dan ook aangeven dat de taakstelling is gerealiseerd. Met ingang van 2022 vindt er geen afdracht vanuit de algemene middelen plaats aan het budget van de BUIG.
Transformatie ondersteuning huishouden	200	300	500	500	500	Mei'22	Doel is dat de ondersteuning bij het huishouden zodanig wordt georganiseerd dat inwoners passende ondersteuning blijven ontvangen en de voorziening op termijn betaalbaar blijft, ondanks de recente beleidsvrijheidbeperkende jurisprudentie. Door BMC is een onderzoek uitgevoerd naar de huidige OH-voorzieningen en in juni 2020 is het eind-rapport opgeleverd. In de coronanota 2020 is aangegeven dat de taakstelling 2021 niet haalbaar is. De wmo-raad heeft op 31 december 2020 een positief advies uitgebracht op het conceptbesluit. Diverse politieke ontwikkelingen maken dat het voorstel nader moet worden aangescherpt. Doelstelling is een voorstel aan de raad aan te bieden in Q2 2021.
Versneld clusteren van sportvelden		67	117	201	201	Mei'22	Er is besloten tot een taakstelling op de exploitatiebijdrage zwemmen en de clustering van sportvelden vanuit de noodzaak de gemeentebegroting sluitend te maken, maar er is geen inhoudelijke relatie met de transformatie-opgave. De opgave voor het zwembad is om in elk geval 240.000 euro (per jaar) te besparen, met een aanvullende inspanningsverplichting om met Sportaal in gesprek te gaan om nog eens maximaal 160.000 euro (per jaar) te besparen. In de Zomernota 2019 is besloten tot een versnelling van het clusteren van sportvelden om te komen tot een efficiënter gebruik van sportvelden (totale opgave 300k). Het onderzoek naar de mogelijkheden is in de afrondende fase. Daarna zal verdere uitwerking plaatsvinden. Implementatie vraagt tijd en betekent daarmee dat de taakstelling niet volledig kan worden ingevuld.
Betaald Parkeren FC Twente	50	50	50	50	50	Mei'22	De opbrengst is nog onzeker. Voornemen is om met FC Twente nieuwe gebruiksovereenkomsten aan te gaan met huurpenningen per 01-01-2021 en 01-01-2023 voor het gebruik van de gemeentelijke parkeerterreinen tijdens voetbalwedstrijden. Mede door corona is 2021 sowieso niet haalbaar, en ook de uitvoerbaarheid is onzeker. De te verwachten opbrengsten bedragen 50.000 euro per jaar in plaats van de eerder geraamde 100.000 per jaar.
Brede taakstelling op fysiek en economisch domein	200	300	300	300	300	Mei'22	Deel Ondernemersloket. Bij een krimp tot ruim 6,5 fte bij het Ondernemersloket (bijna een halvering van de capaciteit die het Ondernemersloket tot twee jaar geleden nog had), resteert er nog steeds een taakstelling om in te vullen.
Rendement investeren in organisatie	1.450	1.950	1.900	1.900	1.900	sept'21	De bezuiniging purchase to pay is samengevoegd met de bezuiniging voor hogere bezetting gemeentelijke panden en rendement investeren in organisatie. Het college heeft deze bezuiniging bijna in zijn geheel van invulling kunnen voorzien door diverse maatregelen te treffen.
	50	50	100	100	100	sept'21	

Weerstandsratio
In onderstaande tabel is de weerstandsratio weergegeven op basis van het middelenkader op de 1e pagina. De weerstandsratio bevindt zich ruim boven de ondergrens van 1,0. Dit is daarmee een bevestiging dat er voldoende ruimte is voor incidentele intensiveringen. Definitieve berekening van de weerstandsratio volgt bij de begroting 2023.

Ontwikkeling weerstandsratio	2023	2024	2025	2026
Ratio obv actuele middelenkader	2,0	2,5	3,2	3,0

Tabel: weerstandsratio o.b.v. huidige middelenkader (incl. jaarresultaat 2021)

Samenvatting uitgangspunten voor uitwerking begroting 2023
Op basis van bovenstaande zal het college met de volgende uitganspunten de begroting 2023 uitwerken:

- Knelpunten: de reeds aangedragen knelpunten in de financiële foto uit het voorjaar zullen kritisch worden getoetst. Tevens zal richting de begroting bekeken worden of een update van knelpunten opportuun is gezien recente ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de inflatie.
- Taakstellingen: de nog te realiseren taakstellingen zullen worden beoordeeld op haalbaarheid en wenselijkheid ook in relatie tot het coalitieakkoord. Het college streeft ernaar op dit moment geen nieuwe taakstellingen toe te voegen gegeven de financiële ruimte in het middelenkader voor 2023, 2024 en 2025. Wel is er het besef dat voor 2026 nog een structurele financiële opgave in te vullen is. We wachten daarbij echter de komende maanden af of er meer duidelijkheid komt over de ontwikkeling van het gemeentefonds en het financieringsstelsel voor gemeenten op langere termijn.
- Intensiveringen: het coalitieakkoord bevat veel ambities en concrete wensen. De doorrekening daarvan vraagt tijd. Het tijdspad richting de begroting is echter bijzonder kort. We focussen daarom in de begroting 2023 op de prioritaire intensiveringen die al in 2023 opgepakt moeten worden. De integrale afweging op alle overige punten uit het coalitieakkoord volgt bij de zomernota 2023.
- Investeringen: we onderzoeken mogelijkheden om slimme investeringen te doen met de incidentele middelen die nu beschikbaar zijn. Dit met als doel om structurele financiële ruimte vrij te spelen zodat de financiële opgave voor 2026 en verder kleiner wordt. Het gaat om investeringen die bij kunnen dragen aan het vergroten van de verdiencapaciteit van de gemeente (in navolging van de hierop door de raad aangenomen motie in juli 2021). En om investeringen waarmee het kostenniveau verlaagd kan worden.

Bijlage 1 Overzicht knelpunten

Nr.	Programma	Strategische opgave	Onderwerpen		2023	2024	2025	2026
1	DWLW	Overig	Structurele toename Lijkschouwing, Euthanasieverklaring	S	100	100	100	100
2	DWLW	Duurzame stad	Areaaluitbreiding stadsdeelbeheer, wegen en openbare verlichting	S	120	120	120	120
3	VS	Inclusieve stad	Volumegroei WMO als gevolg van demografische ontwikkeling	S	360	360	360	360
4	FO	Overig	Toename kosten energie ambtelijke huisvesting	I	500	500	pm	pm
			Totaal knelpunten Volumestijging		**1.080**	**1.080**	**580**	**580**
5	VS	Inclusieve stad	Impact incidentele en structurele werkzaamheden OZJT	S	290	290	250	250
6	VS	Inclusieve stad	Vervangingsinvesteringen sport / kunstgrasvelden	S	0	0	29	83
7	DWLW	Overig	Outsourcing ODT	S	250	250	250	250
			Totaal knelpunten Verbonden Partijen		**540**	**540**	**529**	**583**
8	DWLW	Overig	Kadaster heeft basisregistratie vernieuwd	I	74	0	0	0
9	DWLW	Overig	Implementatie iBurgerzaken	S	35	35	35	35
10	DWLW	Overig	Voorkomen identiteits- en documentfraude	S	75	60	60	60
11	DWLW	Bereikbaarheid van	Grip op projecten (applicatie)	S	54	54	54	54
12	SB	Goed bestuur	Webteam -digitoegankelijkheid - regie op websites	S	100	100	100	100
13	SB	Goed bestuur	Vervanging applicatie 'Octopus Web'	S	40	40	40	40
14	SB	Goed bestuur	Vervanging Planon	S	130	130	130	130
			Totaal knelpunten Digitaal en IT		**508**	**419**	**419**	**419**
15	DWLW	Overig	Beleidsadvisering Omgeving & Recht	S	200	200	200	200
16	DWLW	Bereikbaarheid van	Verschillen in normformatie en bezetting	S	151	151	151	151
17	SB	Goed bestuur	Formatie teamleider P&O	S	97	97	97	97
18	SB	Goed bestuur	Onbalans in formatie door generatiepact IT (4 FTE)	I	322	322	322	242
19	SB	Goed bestuur	Formatie senior jurist bezwaar en beroep	S	109	109	109	109
20	FO	Overig	Onderzoek naar noodzakelijke investeringen personeel	S	pm	pm	pm	pm
21	DWLW	Talent aantrekken en	Proceskosten DIA Twekkelerveld	S	300	300	300	300
22	DWLW	Talent aantrekken en	Proceskosten DIA Zuid	S	300	300	300	300
23	VS	Inclusieve stad	Uitbreiding capaciteit beleid nazorg detentie	S	40	40	40	40
24	VS	Inclusieve stad	Tijdelijke uitbreiding personeel	I	260	260	260	260
25	DWLW	Overig	Toezicht en handhaving	I	100	0	0	0
26	DWLW	Overig	Bibob onderzoeken	S	160	160	160	160
			Totaal knelpunten Personeel		**2.039**	**1.939**	**1.939**	**1.859**
27	DWLW	Overig	Ondergrondse infra	I	150	pm	pm	pm
28	DWLW	Overig	Onderhoud kunst in de openbare ruimte	S	39	39	39	39
29	DWLW	Overig	Vervangen/repareren fonteininstallaties	S	8	8	8	8
			Totaal knelpunten Overig		**197**	**47**	**47**	**47**
			Totaal Knelpunten		**4.364**	**4.025**	**3.514**	**3.488**

Tabel: Overzicht van knelpunten (x 1.000 euro)

1. Structurele toename Lijkschouwing, Euthanasieverklaring

Wanneer géén overtuiging is van een natuurlijke dood of is sprake van een kennelijk niet-natuurlijk overlijden, dan schakelt de behandelend arts de gemeentelijk lijkschouwer in. Dit besteden wij uit bij GGD Twente. Hiervoor is gemiddeld jaarlijks 142.000 euro nodig (op basis van analyse van de afgelopen jaren). Het beschikbare budget 42.000 euro.

2. Areaaluitbreiding stadsdeelbeheer, wegen en openbare verlichting

Betreft de jaarlijkse optelsom van uitbreiding en krimp van de openbare ruimte. De benodigde kosten voor beheer en onderhoud van alle assets betreffen materiele kosten, kosten inzet derden, kosten vanuit fte eigen personeel en fte inzet vanuit Onderhoud Enschede BV.

3. Volumegroei WMO als gevolg van demografische ontwikkeling

De volumegroei is gebaseerd op de in 2021 toegepaste rekensystematiek waarbij de groei/daling per leeftijdsklasse over de afgelopen 5 jaar wordt berekend en toegepast op het Wmo-volume voor

die betreffende leeftijdsklasse. Het gaat hier niet om de effecten van volumegroei Wmo door gewijzigde externe omstandigheden zoals bijvoorbeeld de invoering van het abonnementstarief

4. Toename kosten energie ambtelijke huisvesting

De stijging van energiekosten raakt ook onze eigen organisatie. De huidige inschatting is dat het deel voor elektra 115% en gas tenminste 250% stijgt. Dit komt neer op een verwachte stijging voor elektra en gas van 500.000 euro. Omdat gas voor de komende twee jaar wordt ingekocht is alleen voor 2023 en 2024 500.000 euro opgenomen. Vanaf 2025 wordt er opnieuw gezamenlijk ingekocht met de Twentse gemeenten.

5. Impact incidentele en structurele werkzaamheden OZJT

Al een aantal jaren is sprake van een disbalans tussen de opgaven en bezetting van het OZJT. De huidige situatie is onhoudbaar en is vertaald in een nieuw meerjarenperspectief van het OZJT waarin enerzijds om een borging van de structurele activiteiten wordt gevraagd en anderzijds de noodzaak voor een incidenteel projectenbudget uiteen wordt gezet. Er is enerzijds sprake van een toename van taken als gevolg van de wettelijke vereisten (aanpassing Jeugdwet, Norm voor Opdrachtgeverschap, Borging zorgcontinuïteit systeemaanbieders) en anderzijds een projectenbudget waarmee sneller geanticipeerd kan worden op incidentele werkzaamheden.

Enschede staat inhoudelijk achter dit meerjarenperspectief. In het verleden zijn incidentele werkzaamheden ook uitgevoerd door Enschedese beleidsadviseurs of gedekt uit overschotten op werkbudgetten maar die ruimte is er niet meer (vanuit de afroming van structurele voordelen in de begroting 2022-2025). Daar waar deze uitzetting leidt tot een toekomstige reductie van 2e lijns zorg uitgaven worden deze lasten niet opgenomen. Daar waar sprake is van noodzakelijke extra uitvoeringscapaciteit (o.a. vanuit wetgeving rondom early warning, minimale juridische capaciteit etc.) zijn de meerkosten hier opgevoerd.

6. Vervangingsinvesteringen sport / kunstgrasvelden

In de coronanota 2020 en het raadsvoorstel Plan van aanpak kunstgras is aangegeven dat voor het bekostigen van het vervangen en onderhouden van de huidige velden en accommodaties de exploitatiebijdrage van Sportaal met de genoemde bedragen verhoogd moet worden. De reserve vervangingsinvesteringen sport biedt hiervoor t/m 2024 dekking en in 2025 gedeeltelijk. Ultimo 2025 is deze reserve leeg. Daarom is er vanaf 2025 en volgende jaren er sprake van een onvermijdelijk knelpunt.

7. Outsourcing ODT

Vanuit het programma DWLW is samen met andere gemeenten het milieutoezicht verzelfstandigd in de eerder opgerichte Omgevingsdienst Twente (ODT). In twee fases zijn taken en personeel overgegaan. Dit leidt tot overdracht van budgetten, zowel primair als overhead. T.b.v. de desintegratiekosten overhead is in de Zomernota 2019 reeds een bedrag van 170.000 euro als knelpunt opgenomen voor de eerste fase. In de tweede fase zijn de overige diensten en medewerkers overgegaan en leidt tot aanvullende desintegratiekosten van 250.000 euro.

8. Kadaster heeft basisregistratie vernieuwd

De Basisregistratie Kadaster (BRK) is vernieuwd met o.a. een nieuwe informatiemodel IMKAD 2.3 en nieuwe processen binnen het Kadaster. Dit is een externe vernieuwing waar wij geen invloed op

hebben. Om klaar te zijn voor de vernieuwde aanlevering van gegevens uit de Basisregistratie Kadaster (BRK), moten we meegaan met deze transitie. Doen we dat niet voldoen wij niet aan de wetgeving en raakt dit de continuïteit: Als het project niet uitgevoerd wordt, valt direct een stuk van de interne dienstverlening of dienstverlening aan inwoners/bedrijven om.

9. Implementatie iBurgerzaken

Het huidige contract voor het systeem voor Burgerzaken loopt met ingang van 1 juli 2023 af. Op dit moment loopt de aanbesteding. Structureel wordt geen uitzetting verwacht. Wel moet het nieuwe systeem worden geïmplementeerd. Dit vraagt extra personele capaciteit bij ons en implementatiekosten voor de leverancier.

10. Voorkomen identiteits- en documentfraude

Het bestrijden van identiteits- en documentfraude is een taak van de afdeling burgerzaken. Dit doen we met goed opgeleide, getrainde en ervaren medewerker. Dit is niet voldoende. Nieuwe technieken zijn beschikbaar de medewerkers ondersteunen in de uitoefening van die opsporingstaken en die ook echt van toegevoegde waarde zijn. Daar moeten we op inzetten, want fraude leidt tot grote maatschappelijke schade en persoonlijk leed. Daarnaast voorkomt het shop gedrag: vanaf 2024 is het voor onze inwoners mogelijk om ook bij andere gemeenten een paspoort, ID kaart of rijbewijs aan te vragen. Fraudeurs zullen hiervan gebruik gaan maken door juist bij die gemeente een aanvraag in te dienen die niet geïnvesteerd hebben in fraudebestrijding. Dat moeten we voorkomen.

11. Grip op projecten (applicatie)

Op 31 januari 2021 heeft de raad de geactualiseerde financiële verordening vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we de raad via de begroting en jaarrekening meer inzicht geven in en vat geven op de investeringsprojecten. Op dit moment zijn alleen de grondexploitatie projecten via projectview inzichtelijk voor de raad. Om alle projecten te ontsluiten is een extra module van Totallink nodig. Bijvangst van deze module is dat hiermee ook de projectinformatie ontsloten wordt die nodig is voor een goede actuele projecten- en capaciteitsplanning voor het fysieke domein. Kosten omvatten applicatie inclusief implementatie

12. Webteam -digitoegankelijkheid - regie op websites

Overheidswebsites moeten goed toegankelijk zijn voor iedereen. Hiertoe is specifieke wetgeving opgesteld, waaraan Nederlandse overheidsinstanties zich moeten houden. Zij mogen bij het aanbieden van digitale diensten geen onderscheid meer maken tussen personen met en zonder beperking (bijvoorbeeld blind of slechtziend) of chronische ziekte. In het Besluit digitale toegankelijkheid overheid staan specifieke voorschriften voor de opzet en inrichting van websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties. Gemeenten moeten uitvoering geven aan deze wettelijke plicht om websites toegankelijker te maken op basis van de eisen uit hoofdstuk 9 van de Europese standaard EN 301 549. Daarbij zijn gemeenten tevens verplicht om een toegankelijkheidsverklaring op te stellen en landelijke overheid ziet toe op naleving. Dit alles vraagt specialistische kennis én regie op alle gemeentelijke websites. Hiervoor is structurele capaciteit en beperkt werkbudget nodig.

13. Vervanging applicatie 'Octopus Web'

De applicatie octopus (Zaaksysteem voor bezwaar, beroep en aanverwante procedures) dateert uit medio 2007 en hieraan is nooit optimalisatie of onderhoud gepleegd. Deze applicatie is nu erg "zwaar" geworden en brengt (cyber)security en AVG-risico's met zich mee. In 2020/2021 zijn procesoptimalisaties in kaart gebracht. Een nieuw begin in een opgeschoonde applicatie (AVG Proof) is noodzakelijk. Daarbij wordt de huidige versie van Octopus uit gefaseerd door de uitgever (onontkoombaar). De nieuwe versie wordt, conform beleid van de gemeente, SaaS (Software as a Service) geleverd. Deze vernieuwing brengt onontkoombare hogere structurele hostingkosten met zich mee.

14. Vervanging Planon

Planon (applicatie voor vastgoedbeheer en facility management) is sinds 2018 out of support als applicatie. In juli 2022 vervallen alle licenties, verlenging is niet meer mogelijk, waardoor Planon niet meer gebruik mag worden. Dit levert onaanvaardbare risico's op qua beveiliging, gebrekkige functionele ondersteuning en vervallen van functionaliteit. De noodzakelijke vervanging is in gang gezet en valt uiteen in 4 trajecten, waarbij zoveel mogelijk wordt aangehaakt op bestaande applicaties.

15. Beleidsadvisering Omgeving & Recht

In de afgelopen jaren is bij de zomernota's steeds aangegeven dat er een tekort is op de dekking van de beleidsadvisering Omgeving en Recht. Een deel van de beschikbare gedekte capaciteit is niet gedekt en leidt ook jaarlijks tot een tekort in de jaarrekening. Deze capaciteit is noodzakelijk om de uitvoering bij Omgeving en Recht goed te ondersteunen bij de ontwikkeling van nieuw beleid en het op de juiste manier uitvoeren van de bestaande werkzaamheden.

16. Verschillen in normformatie en bezetting

Bij de samenvoeging van de beleidsafdelingen van Stedelijke Ontwikkeling en Stedelijk Beheer in 2016, tot wat nu Strategie beleid en Fysiek is, bleken vergelijkbare functies anders gewaardeerd. Onder het motto gelijke monniken gelijke kappen is de waardering vervolgens gelijk getrokken maar is de normformatie op hetzelfde niveau gebleven. Dat levert structureel een tekort op de personeelsbegroting op. Dit is een punt dat niet opgelost wordt anders dan door de normformatie gelijk te trekken met de bezetting.

17. Formatie teamleider P&O

Personele en organisatorische vraagstukken zijn in de huidige arbeidsmarkt steeds complexer geworden en nemen toe in omvang. Het gaat dan bijvoorbeeld om het kunnen aantrekken van kwalitatief goed geschoold personeel, opzetten van traineeships om jong talent kennis te laten maken met het werken voor gemeenten, afstemming met het onderwijsveld en het opzetten en inrichten van ontwikkelprogramma's om medewerkers te houden en te laten door ontwikkelen. Dit vereist op de verschillende onderdelen binnen P&O meer tijd voor een gedegen en veranderende aansturing en de juiste aandacht voor de medewerkers. Ook vraagt het aandacht en tijd voor de verbetering van (werk)processen, rollen/functies en voor het geven van sturing aan de strategische agenda op gebied van P&O in samenwerking met het lijnmanagement concern breed. Deze tijd is nu onvoldoende beschikbaar omdat de span of context te groot is voor het afdelingshoofd. Een te werven teamleider voor de dagelijkse aansturing van de operationele teams moet die ruimte creëren.

18. Onbalans in formatie door generatiepact IT

Binnen het IT bedrijf maken 16 medewerkers gebruik van het generatiepact. Gemiddeld genomen gaan deze medewerkers 25% minder werken. Omgerekend betekent dit een verlies van arbeidsproductiviteit van 4 fte. Het werk neemt echter niet af, waardoor nieuwe medewerkers zijn aangetrokken. Het uitgangspunt van het generatiepact was dat vervanging door jongere medewerkers tegen een lagere functieschaal zou kunnen plaatsvinden en zo budgetneutraal uitgevoerd kan worden. In de huidige arbeidsmarkt en in de ICT-sector in het bijzonder, gaat dit niet op. Er moet vervangen worden tegen maximale schaaltarieven, vaak nog met een aanvullende arbeidsmarkttoelage. En waar het vinden van goede medewerkers niet snel lukt, moet zelfs duurder ingehuurd worden (150% van normsalaris). De besparing op de loonkosten van medewerkers die gebruik maken van het generatiepact, valt weg tegen deze hogere kosten.

19. Formatie senior jurist bezwaar en beroep

Bij Juridische Zaken (JZ) is sprake van een tekort t.a.v. de juridische adviescapaciteit en dit is het gevolg van:

- het aantal besluiten en beschikkingen in het Sociaal Domein neemt fors toe. Niet alleen in aantallen, maar ook in complexiteit
- het aantal Wob verzoeken is aanzienlijk toegenomen
- het aantal AVG-vraagstukken met juridische impact is toegenomen in aantallen en complexiteit.

Vanuit JZ kan niet meer worden voldaan aan de (kwalitatief goede) beantwoording van het aantal juridische adviesaanvragen vanuit de organisatie. Dat maakt de gemeente erg kwetsbaar en in het kader van goed bestuur is dit onwenselijk. Er is hierdoor onvoldoende permanente aandacht voor de noodzakelijke verbetering van de kwaliteit van het proces bezwaar en beroep. Daarnaast blijft uitvoering van concrete aanbevelingen van het rapport Menselijke maat inzake rechtsgang bezwaar en beroep vanuit de Participatiewet uit.

20. Onderzoek naar noodzakelijke investeringen in personeel

Er is een categorie met knelpunten die betrekking hebben op personeel (nr. 16 t/m 20, 22 en 23 - kosten zijn afgerond 1,5 miljoen euro per jaar). Het is goed te beseffen dat dit een selectie betreft van functies die echt noodzakelijk zijn omdat de risico's bij niet invullen te groot zijn. Daarnaast betreft het deels dekking voor kosten waarvan duidelijk is dat ze vanaf 2023 gemaakt worden. In bijlage 2 (lijst met probleempunten) is een indicatie te vinden van de overige problematiek die speelt met betrekking tot personeel. De komende maanden wordt onderzocht wat de exacte omvang van de problematiek is.

21. Proceskosten DIA Twekkelerveld

We gaan door met de uitvoering van de diverse deelprojecten van de Dynamische Uitvoeringsagenda Twekkelerveld. Voor Twekkelerveld is in het kader van de dynamische investeringsagenda gewerkt aan een integrale uitvoeringsagenda voor de komende 5-10 jaar. Door bundeling van activiteiten ontstaat synergie en worden middelen efficiënt ingezet. Dit vraagt echter ook projectmanagement, een actieve houding (in plaats van enkel faciliterend) en participatie en communicatie met inwoners.

22. Proceskosten DIA Zuid

Voor Zuid is in het kader van de dynamische investeringsagenda gewerkt aan een integrale uitvoeringsagenda voor de komende 5-10 jaar. Door bundeling van activiteiten ontstaat synergie en worden middelen efficiënt ingezet. Dit vraagt echter ook projectmanagement, een actieve houding (in plaats van enkel faciliterend) en participatie en communicatie met inwoners.

23. Uitbreiding capaciteit beleid nazorg detentie

Pas vanaf januari 2022 is er 0,2 fte extra beleidscapaciteit beschikbaar om beleid nazorg detentie vorm te geven (toegekend in zomernota 2021). Bij een eerste inventarisatie blijkt de omvang aan werkzaamheden veel groter dan verwacht (0,4 fte). Dit heeft te maken met de dynamiek landelijk (bestuurlijk akkoord, convenant, nieuwe Wet zorg en dwang) en de recente regionale ontwikkelingen als gevolg hiervan die gericht zijn op versterken en intensiveren van de ketensamenwerking (o.a. huis van herstel). Daarnaast zien we een toenemende politieke aandacht die gerelateerd is aan door justitie gecontracteerde zorgorganisaties gevestigd in Enschede die niet aan de kwaliteitseisen voldoen en voor overlast en onveilige situaties zorgen. De financiële consequenties voor de uitvoering zijn nog niet in beeld. De uitvoeringsprocessen worden momenteel doorgelicht.

24. Tijdelijke uitbreiding personeel

Er is een aantal urgente ontwikkelingen die noodzakelijk zijn terwijl de reguliere bezetting al onder druk staat door de veelheid aan vragen die spelen in het sociale domein. Deze ontwikkelingen zijn:

1. Aanbestedingstrajecten wegens aflopende contracten (regionale) aanbesteding Jeugdhulp, WMO en Welzijn. Deze zijn onuitstelbaar vanwege voldoen aan wettelijke verplichtingen (Jeugdwet, Wmo en zorgcontinuiteit).

2. Daarnaast is tijdelijke uitbreiding noodzakelijk voor integrale, domein overstijgende dossiers en de intensieve afstemming die dit vraagt, waaronder Dia's, Wonen & zorg en het versterken van de sociale basis. Zonder aanvullende formatie wordt het onmogelijk de afgesproken opgaven die een integrale aanpak vragen ook daadwerkelijk te realiseren op inhoud én financieel. Kostenreductie wordt op termijn gerealiseerd door beter wonen (minder zorg), en een betere sociale basis (preventie) met beide als effect vermindering van inzet van tweedelijns zorg.

Voor deze ontwikkelingen is een tijdelijk uitbreiding van de formatie nodig van 2,6 fte voor de jaren 2023 t/m 2026.

25. Toezicht en handhaving

Specifiek is voor 2023 incidenteel 100.000 euro nodig voor toezicht en handhaving bij campings, havengebied, garageboxen (vuurwerkopslag) en ter uitvoering van de visie landelijk gebied.

26. Bibob onderzoeken

Voor extra Bibob onderzoeken en het inrichten van een kenniscentrum Bibob is structureel 160.000 euro nodig. Dit wordt ondersteund door de weerbaarheidsscan 2022 van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost-Nederland (RIEC-ON). Daarnaast is voor de ondersteuning van het gehele cluster extra ondersteuning nodig, voortvloeiend uit de extra taken en toename van

besluiten binnen de bestaande taken van het cluster. Hiervoor is 150.000 euro nodig in de eerste twee jaar, daarna staat het op PM aangezien hier eerst besluitvorming moet volgen over centrale en decentrale ondersteuning.

27. Ondergrondse infra

Betreft een knelpunt door nieuwe wet en regelgeving (CROW500, omgevingswet, AVOI). Controle en toezicht door Agentschap Telecom hebben de afgelopen tijd al meerdere keren tot waarschuwingen geleid omdat we geen goede uitvoering geven aan de wet- en regelgeving. De laatste keer hebben zij gedreigd met boetes die oplopen tot 450.000 euro per overtreding. Per project kunnen meerdere overtredingen plaats vinden, dus de boetes kunnen behoorlijk oplopen. Om boetes te voorkomen moeten we maatregelen treffen. Welke maatregelen wij moeten treffen willen we samen met een extern adviesbureau onderzoeken. Hoe kunnen wij als organisatie de regie van de ondergrondse infrastructuur nemen en kunnen zorgen voor de implementatie van het geheel binnen onze organisatie, coördinatie en afstemming met partijen in de Kabel en Leidingen branche en de interne coördinatie op de ondergrondse infrastructuur.

In de volgende zomernota zullen wij erop terugkomen als er structurele gelden nodig zijn om dit te borgen. Dit zal namelijk uit het onderzoek en de implementatiefase moeten blijken. Hiervoor hebben is in eerste instantie 150.000 nodig voor implementatie van nieuwe werkprocessen, regie op ondergrondse infrastructuur en aansturing op samenwerking intern en extern.

28. Structureel onderhoudsbudget Kunst in de Openbare Ruimte

Het budget voor het beheer en onderhoud voor de gemeentelijke kunst in de openbare ruimte werd in 2019, 2020 en 2021 jaarlijks met gemiddeld 36.000 euro overschreden. Dit wordt veroorzaakt door: hogere onderhoudskosten; hogere nutskosten (energie, elektra, water); grotere publieke en bestuurlijke belangstelling voor de fysieke staat van de kunstwerken; initiatieven voor nieuwe kunstwerken die aan de openbare ruimte worden toegevoegd (zoals de EnschedeEclips, waarvan de jaarlijkse onderhoudslasten worden geschat op 3.000 euro); toenemen incidenten (zoals diefstal, vandalisme, graffiti en ongelukken)

29. Vervangen/repareren fonteininstallaties

De fonteinen 'de familie', op het Ei van Ko, en 'de vier ganzen', op Kruispunt de Graaff zijn in respectievelijk 1984 en 1978 opgeleverd. De fonteininstallaties m.b.t. de waterhuishouding zijn ernstig verouderd en in 2019 onveilig bevonden voor passanten in verband met besmettingsgevaar. Beide fonteinen zijn hierom uitgeschakeld, het geen tot grote verontwaardiging leidt bij inwoners en bestuurders.

MEMO

Bijlage 2 – Memo meicirculaire 2022

Aan: College van B&W, gemeenteraad

Afschrift: Directeurenberaad, Controllersberaad

Van: Sigrid ten Heuvel, Ralph Meijers, Nicky bijen

Onderwerp: Meicirculaire 2022 gemeentefonds – jaarschijf 2023 e.v.

In deze memo worden de resultaten van de meicirculaire 2022 uitgewerkt voor de jaren 2023 e.v. De resultaten voor 2022 zijn separaat toegelicht bij de Tussenrapportage. Het is een bijzonder complexe circulaire omdat hierin de herverdeeleffecten van de herijking van het gemeentefonds zijn opgenomen. Daarnaast zijn de (vele) gevolgen uit het regeerakkoord ook verwerkt. Beide onderwerpen worden uitgebreid toegelicht in deze memo.

Resultaat 2023 e.v.
De doorrekening van de meicirculaire 2022 levert het volgende positieve resultaat op:

Omschrijving (x 1.000 euro)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Stand gemeentefonds meicirculaire 2022	437.874	454.798	473.488	454.165
Stand gemeentefonds decembercirculaire 2021	403.989	407.306	413.834	418.877
Bruto mutatie	**33.884**	**47.492**	**59.653**	**35.289**
Taakmutaties meicirculaire 2022	-7.958	-4.143	-3.292	-2.615
Toevoeging budget loon- en prijscompensatie	-4.986	-12.487	-18.073	-22.828
Resultaat meicirculaire 2022	**20.941**	**30.862**	**38.289**	**9.845**

Het positieve resultaat ontstaat doordat het accres aanzienlijk hoger is dan was opgenomen in de Maartbrief 2022. Dit komt grotendeels door de volgende ontwikkelingen:

1. Allereerst gaat de gemeente trap-op met de enorme stijging van de rijksuitgaven uit de Voorjaarsnota. In vorige jaren is gebleken dat vaak later blijkt dat het rijk deze uitgaven niet allemaal gerealiseerd krijgt en deze doorschuiven naar latere jaren. Dat risico is nu ook reëel gezien de grote krapte op de arbeidsmarkt en leveringsproblemen in productieketens. Het advies van PAUW, de ontwikkelaar van het softwarepakket voor doorrekening gemeentefonds, is

daarom ook om voor ‘onderuitputting’ op de rijksuitgaven 20% buffer van het accres aan te houden. Dit advies is overgenomen en verwerkt in het bovenvermelde resultaat. Onlangs is echter in het bestuurlijk overleg tussen rijk en de VNG afgesproken dat de zogenaamde volume-component voor de jaren 2022-2025 wordt bevroren. De opgenomen stelpost wordt echter voorlopig gehandhaafd om in te zetten op de onzekerheid rondom de afspraken vanaf 2026 alsook de mogelijke vervolgresultaten vanuit de herijking van het gemeentefonds (zie verderop in deze memo).

2. Het accres stijgt ook hard doordat het Rijk rekent met flink hogere loon- en prijsontwikkeling dan waarmee was gerekend in de vorige circulaire. Dit wordt veroorzaakt door de gestegen lonen en prijzen door o.a. de oorlog in de Oekraïne. Net als het Rijk krijgen ook gemeenten te maken met hogere loon- en prijsontwikkelingen. Daarom moet een deel van het accres toegevoegd worden aan de stelpost voor loon- en prijscompensatie. Anders is niet voldoende gereserveerd en zullen de komende jaren knelpunten ontstaan. Ook is een extra toevoeging aan de stelpost loon- en prijsontwikkeling nodig omdat enkele integratie-uitkeringen zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. Voor deze budgetten moet de gemeente vanaf 2023 zelf loon- en prijscompensatie toevoegen.

3. Daarnaast is de herijking van het gemeentefonds ingevoerd vanaf 2023 waarbij Enschede een voordeel heeft. Verderop in de memo wordt dit nader toegelicht.

Ad 1 - Uitkomsten regeerakkoord
In de Maartbrief 2022 was door het rijk extra inzicht gegeven in de gevolgen van het regeerakkoord en de startnota voor gemeenten. Deze zijn nu definitief opgenomen in de meicirculaire 2022 en zijn:

- Een hoger accres voor 2022-2025 doordat gemeenten trap-op gaan met de intensivering van de rijksuitgaven die is opgenomen in het akkoord.
- Het accres voor 2026 e.v. is echter fors afgenomen doordat het rijk voornemens is om de financiële verhoudingen met de gemeenten te herzien. Het rijk heeft vooralsnog taakstellend een accres van 840 miljoen euro toegevoegd. Het rijk heeft aangegeven nog wel een vergoeding te zullen verstrekken voor nominale ontwikkelingen (oftewel voor loon- en prijscompensatie). Het gemeentefonds zal niet meer trap-op en trap-af gaan met de rijksuitgaven. Er is dus geen volume-component toegevoegd aan het accres vanaf 2026. Na alle commotie over het ‘ravijn’ voor de gemeentebegrotingen voor 2026 is nu een extern procesbegeleider aangesteld door het rijk. Deze moet uiterlijk eind juni 2022 adviseren zodat het kabinet voor het zomerreces kan besluiten. Een van de oplossingen die in beeld komt is de vergroting van het lokale belastinggebied.
- Het rijk laat de zogenaamde opschalingskorting, die ooit was bedoeld om gemeenten over te halen om te gaan fuseren maar uiteindelijk als generieke korting is doorgevoerd, vervallen in de jaren 2023, 2024 en 2025. Overigens was de korting al vervallen in 2020 tot en met 2022 om zo de gevolgen van Covid-19 te dempen. De totale korting van 975 miljoen euro vanaf 2026 (waarvan 300 miljoen euro al is opgenomen in de huidige uitkering uit het gemeentefonds) blijft echter gehandhaafd. Deze reeks is weergegeven in onderstaande tabel en is verwerkt in het resultaat van deze meicirculaire:

x 1.000 euro	2023	2024	2025
voordeel Enschede	4.161	5.549	6.975

- Het rijk voegt vooralsnog alleen de gelden conform het advies van de commissie van wijzen toe voor de tekorten op de jeugdzorg voor 2023. Voor 2024 en verder zijn de extra jeugdgelden dus nog niet toegezegd. De toezichthouder heeft bij de Gemeentebegroting 2022 toegestaan dat gemeenten rekening mogen houden met 75% van de uitkomsten van de commissie. Het is op dit moment nog niet duidelijk welke bedragen ingeboekt mogen worden in de begroting voor 2024 en verder. De VNG voert overleg met de toezichthouders over de mogelijkheid om vooruitlopend op de toekenning van de extra middelen door het rijk wel 100% te kunnen ramen vanaf 2024 in de gemeentebegroting om zo de tekorten op de jeugdzorg te beperken. Anders moet hiervoor bezuinigd worden op andere gebieden om te komen tot een sluitende begroting.
- In 2023-2025 is jaarlijks 250 miljoen euro onttrokken aan het gemeentefonds om hiermee het Volkshuisvestingsfonds en de Woningbouwimpuls deels te financieren. Voor beide ontwikkelingen worden specifieke uitkeringen aan gemeenten verstrekt nadat een aanvraag door hen is gedaan.

Ad 2 – Hogere loon- en prijsontwikkeling
Een belangrijke oorzaak van het sterk gestegen accres is een ophoging in de percentages voor loon- en prijsstijgingen waarmee het Rijk rekent. Dit blijkt duidelijk uit onderstaande tabel waarmee de indexaties die gebruikt werden bij de startnota en nu bij de meicirculaire te vergelijken zijn.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Startnota rijk	2,2%	2,0%	2,3%	2,4%	2,4%
Meicirculaire 2022	4,4%	3,1%	3,4%	3,3%	3,2%

Het Rijk geeft aan dat het van belang is dat gemeenten in hun meerjarenbegroting ook rekening houden met de loon- en prijsontwikkeling. De hogere inkomsten zijn immers onderdeel van het resultaat van deze circulaire en daarom moeten ook de hogere kosten voor lonen en prijzen opgenomen worden.

De dotaties die in het verleden aan de stelpost loon- prijscompensatie zijn gedaan om de inflatie op te vangen, zijn te laag geweest. Oorzaak hiervoor is dat gerekend is met te lage percentages (met dergelijke inflatiecijfers is in het verleden geen rekening gehouden) en dat die percentages zijn doorgerekend op een te kleine omvang van bedragen. Op basis van de begroting 2022 is een nieuwe doorrekening gemaakt (op basis van door het Rijk afgegeven percentages) en wordt nu een extra toevoeging gedaan aan het budget voor loon- en prijscompensatie die als volgt is opgebouwd:

	2023	2024	2025	2026
2023	4.985.892	4.985.892	4.985.892	4.985.892
2024		7.501.509	7.501.509	7.501.509
2025			5.585.363	5.585.363
2026				4.755.033
Totaal	**4.986.000**	**12.487.000**	**18.073.000**	**22.828.000**

Naast de hogere indexaties waarmee is gerekend zijn ook integratie-uitkeringen voor Voogdij 18+, inburgering en 2 onderdelen van participatie (Nieuw Wajong en Nieuw begeleiding) aan het algemene deel van het gemeentefonds toegevoegd. We krijgen dan niet meer via de integratie uitkering een vergoeding voor loon- en prijsontwikkelingen in deze uitkering. Dat loopt nu via het accres voor de algemene uitkering. Dat betekent dat de basis waarover wij loon- en prijscompensatie bepalen groter wordt en dus ook vanaf 2023 voor deze budgetten loon- en prijscompensatie gereserveerd moet worden. Dit nemen we mee in de herijking van de dotaties die nodig zijn voor de stelpost loon- en prijscompensatie. Tot en met 2022 keert het rijk separate indexatie uit voor de integratie-uitkeringen.

Ad 3 - Herijking gemeentefonds
Ondanks tegenstand vanuit gemeenten is de herijking van het gemeentefonds doorgevoerd door het rijk. De weerstand kwam voort uit de tekorten voor o.a. de jeugdzorg maar ook waren er vraagtekens bij de uitlegbaarheid van de herverdeeleffecten. De oproep aan het rijk was om niet de huidige omvang van het gemeentefonds te herverdelen maar eerst het fonds te vergroten. Enschede is in het traject van de herverdeling altijd voorstander van invoeren geweest. Het huidige model werkt namelijk al jaren in het nadeel van Enschede.

Het rijk is van mening dat de huidige verdeling te verouderd is en dan met name de verdeling van de middelen voor het sociaal domein alsook de centrumfunctie. Besloten is tot een beperking van de financiële effecten van de herijking en een beheerst ingroeipad. Het ingroeipad beslaat 3 jaren waarbij 7,50 euro per inwoner wordt verrekend in 2023 en daarna maximaal 15 euro per inwoner in 2024 en 2025. Het maximale voor- c.q. nadeel bedraagt dus (cumulatief) 37,50 euro per inwoner. Overigens ontvangen een aantal gemeenten met een beperkte financiële draagkracht een aangepast ingroeipad.

Vanuit de eerdere indicaties van de gevolgen van de herijking bleek eerst een nadeel en daarna een voordeel voor Enschede. Uiteindelijk blijkt uit de meicirculaire 2022 dat sprake is van een totaal voordeel van 44 euro per inwoner. Gegeven het ingroeipad en de maximering op 37,50 euro per inwoner vertaald zich dit voor Enschede naar de volgende reeks (die reeds is meegenomen in de uitkomsten van de meicirculaire hierboven):

x 1.000 euro	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Voordeel Enschede	1.198	3.594	5.990	5.990

Hierbij moet opgemerkt worden dat het rijk heeft aangekondigd dat een aantal zaken nader worden onderzocht in de komende jaren om tegemoet te komen aan een aantal kanttekeningen die de Raad van Openbaar Bestuur plaatste bij de uitkomsten van de herijking. Hiertoe is een gezamenlijke onderzoekagenda opgesteld met betrokkenheid van de VNG en ROB. Een aantal onderdelen van de herijking zijn daarom nu ook niet doorgevoerd; zoals 90% verevening van de OZB-inkomsten in plaats van de huidige 70% voor niet-woningen en 80% voor woningen. De ROB heeft ook opgemerkt dat met name studentensteden en centrumsteden in de nieuwe verdeling er wel erg veel op vooruit lijken te gaan en daarom wordt ook specifiek op deze thema's nog nader onderzoek gedaan. Mogelijk dat in de toekomst dus nog bijstellingen gaan plaatsvinden op het verdeelmodel.

Verwerking en gevolgen middelenkader
Het positieve resultaat voor 2022 is verwerkt in de Tussenrapportage 2022. Het resultaat voor 2023 e.v. wordt verwerkt in de Gemeentebegroting 2023. In de Financiële foto 2022 was al een indicatieve uitkomst van de Maartbrief opgenomen. Zo was o.a. al rekening gehouden met het vervallen van de opschalingskorting. Deze wordt nu vervangen door daadwerkelijke uitkomsten van deze circulaire. In onderstaand middelenkader ontbreekt nog de doorrekening van het coalitieakkoord.

Middelenkader 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Saldo Gemeentebegroting 2022-2025	-9,5	-10,9	-11,4	-11,9
Gemeentefonds decembercirculaire	0,1	0,1	0,2	-0,2
Gemeentefonds meicirculaire	20,9	30,9	38,3	9,8
Ontwikkelingen CAO 2021, pensioenpremie, ozb	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Knelpunten O&O	-4,4	-4,1	-3,6	-3,5
Coalitie/raadsakkoord 2022-2025	pm	pm	pm	pm
Saldo middelenkader	**6,0**	**14,8**	**22,3**	**-6,9**

Uit het bovenstaande blijkt dat de meicirculaire 2022 voor de jaren 2023 tot en met 2025 zorgt voor ruimte in het middelenkader die echter incidenteel is. Deze voordelen kunnen dan ook niet ingezet worden op structurele knelpunten die bijvoorbeeld vragen om meer personeel. Vanaf 2026 resteert structureel nog een nadeel terwijl hier nog sprake is van de openstaande taakstellingen.

Taakmutaties
In het resultaat zijn opgenomen de nieuwe taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen alsook de nodige mutaties op bestaande uitkeringen. In de onderstaande tabel zijn deze opgenomen:

Omschrijving (x 1.000 euro)	2023	2024	2025	2026
Nieuwe taakmutaties en uitkeringen:				
Valpreventie bij ouderen (coalitieakkoord)	-106	-157	-157	-166
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (coalitieakkoord)			-996	-996
Extra capaciteit boa's	58	58	58	58
Mutatie bestaande taakmutaties en uitkeringen:				

Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	46	46	46	46
Jeugdzorg	3.707			
Inburgering overheveling vanuit IU	5	-15	-36	-44
Participatie: Overheveling Wajong vanuit IU	15	32	46	68
Participatie: Overheveling regulier werk vanuit IU	61	104	173	231
Voogdij 18+	383	383	383	383
Participatie	901	807	892	792
Beschermd wonen	2.366	2.364	2.361	2.358
Maatschappelijke opvang	-69	-69	-69	-69
Armoedebestrijding kinderen	-27	-27	-27	-27
Vrouwenopvang (kind- en gezinsbescherming)	617	617	617	-18
Totaal	**7.958**	**4.143**	**3.292**	**2.615**

Toelichting op de nieuwe uitkeringen:

- Valpreventie bij ouderen: als kostenbesparende preventiemaatregel is een taakstellende besparing opgelegd aan de gemeenten. Deze besparingen moeten komen uit o.a. het opschalen van beweegprogramma's voor ouderen.
- Eigen bijdrage huishoudelijke hulp: het rijk gaat werken aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de WMO. Deze aanpassing vraagt om een wetswijziging. Daarom is 1 januari 2025 de beoogde ingangsdatum.
- Extra capaciteit boa's: naar aanleiding van de motie Hermans is 200 miljoen euro vrijgemaakt voor handhaving en veiligheid. In de circulaire wordt in totaal 13 miljoen euro vrijgemaakt voor de capaciteit van boa's in de openbare ruimte.

Toelichting bestaande uitkeringen:

- Versterken dienstverlening - systeemleren: vanaf 2023 wordt in totaal 5 miljoen euro toegevoegd aan het budget voor gemeenten om hiermee structurele maatregelen te nemen zodat beleid en uitvoering naar aanleiding van de kindertoeslagaffaire.
- Jeugdzorg: Het rijk voegt vooralsnog alleen de gelden conform het advies van de commissie van wijzen toe voor de tekorten op de jeugdzorg voor 2023. De toezichthouder heeft voor de Gemeentebegroting 2022 toegestaan dat al rekening gehouden wordt met 75% van de uitkomsten van de commissie. Deze raming is in mindering gebracht op het nu toegekende budget.
- Inburgering en Participatie Wajong en regulier werk: deze integratie-uitkeringen gaan vanaf 2023 over naar de algemene uitkering. Uit de verrekening via de algemene uitkering blijkt een afwijking die wordt verrekend met het beschikbare budget.
- Voogdij 18+: De gehele integratie-uitkering gaat over naar de algemene uitkering. In 2022 is nog een prijs- en loonindexatie toegevoegd aan het budget. Deze geldt ook structureel voor 2023 e.v.
- Armoedebestrijding kinderen: de budgetten zijn geactualiseerd op basis CBS-gegevens.
- Vrouwenopvang: voor 2023 e.v. wordt, in navolging van 2022, in totaal 20 miljoen euro toegevoegd in het kader van kind- en gezinsbescherming. Daarnaast is ook is sprake van een

actualisatie van de maatstaven voor de verdeling van het objectieve verdeelmodel voor vrouwenopvang.

- De toevoegingen aan Voogdij 18+, participatie, beschermd wonen en maatschappelijke opvang betreffen de loon- en prijsbijstelling voor 2022 alsook volume-mutaties die structureel doorwerken naar 2023 e.v..